

Overvåking av gytesuksess for pukkellaks i Vest-Finnmark 2022

Akvaplan-niva AS Rapport: 64077.01

Overvåking av gytesuksess for pukkellaks i Vest-Finnmark 2022

Forfatter(e)	Jenny Jensen
Dato	19.05.2022
Rapport nr.	64077.01
Antall sider	9
Distribusjon	Gjennom kunden
Kunde	Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Kontaktperson	Eirik Frøiland

Sammendrag

Gytesyksessen til pukkellaks ble undersøkt i tre elver i Vest-Finnmark (Eibyelva, Repparfjordelva og Kvalsundelva), ved å sparke opp gytegroper og registrere utviklingsstadier og overlevelse hos egg og yngel. I alle de undersøkte elvene ble yngel og smolt registrerte, og det ble ikke funnet død rogn i gytegroperne. Pukkellaksgytingen i elvene i Vest-Finnmark virker altså å ha vært vellykket, med god overlevelse av eggene frem til smolt.

Jenny Jensen
Prosjektleder

Geir A. Dahl-Hansen
Kvalitetskontroll rapport

Innholdsfortegnelse

FORORD	4
1 INNLEDNING.....	5
2 UNDERSØKTE OMRÅDER OG METODE.....	6
3 RESULTATER.....	8

Forord

Pukkellaksen er en introdusert og svartlistet art i Norge, som har økt kraftig i antall i oddetallsår siden 2017. Arten regnes som en av trusselfaktorene for våre Atlantiske laksefisker i dag, og det er lagt et høyt antall dugnadstimer av lokale sportsfiskerlag og foreninger for å minimere gytingen hos arten. Dokumentasjon av gytesuksess er et viktig ledd i å danne kunnskapsgrunnlag for forvaltning/utryddelse av arten. Akvaplan-niva takker Statsforvalteren for oppdraget.

1 Innledning

Pukkellaks er en stillehavslaks som er blitt satt ut på Kolahalvøya i Russland siden 1950-tallet. I mange år var utsettingene ikke veldig suksessfulle, og pukkellaks ble bare registrert i forholdsvis lave antall i norske vassdrag frem til 2015. Siden 2017 har oddetalls-generasjonen av pukkellaks økt dramatisk i norske vassdrag, og i 2021 gytte store mengder pukkellaks i Troms og Finnmark fylke. Et spesielt høyt antall pukkellaks ble registrerte i østlig del av gamle Finnmark fylke, men også mange vassdrag i Vest-Finnmark hadde store mengder av arten. Til tross for dugnader i mange elver med store uttak av pukkellaks i forkant av gytesesongen, forventer man at mange egg ble lagt i vassdragene. Siden arten er såpass ny i våre norske økosystemer vet man ikke fullt ut om gytingen er vellykket, og dette undersøkes ved å se om eggene klekker og utvikles til yngel og smolt. I Vest-Finnmark ønsket Statsforvalteren undersøkelser av gytesuksess i Kvalsundelva, Repparfjordelva og Eibyelva, og resultatene av disse undersøkelsene presenteres i denne rapporten.

Figur 1. Pukkellaksyngel i forskjellige utviklingsstadier, funnet i samme gytegrøp i Eibyelva 30.4.22. Foto: Jenny Jensen, Akvaplan-niva.

2 Undersøkte områder og metode

De lokale forpakterne i vassdragene ble kontaktet for informasjon om isforhold og kjente områder der det forekom gyting av pukkellaks sensommeren 2021.

I Eibyelva gikk isen av elven ganske tidlig, og mesteparten av gytingen var i nedre del av vassdraget. To kjente gytegroper på posisjon N 69° 53.526, E 023° 13.818 (Figur 2) ble undersøkt 20. april, 30. april og 13. mai 2022. I tillegg ble ett område lenger ned i elven (N 69° 53.722, E 023° 14.835) undersøkt 30. april.

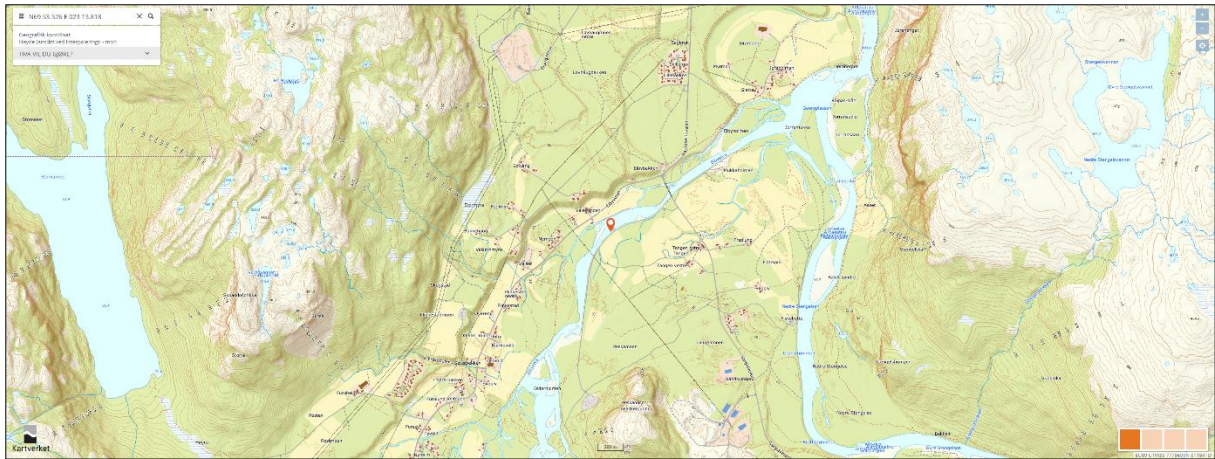
I Repparfjordelva gikk isen av elven seint i sesongen, men det var åpent vann på et kjent gyteområde rundt 20. april. Undersøkelser ble gjort 22. april 2022 på posisjon N 70° 26.992 E 024° 20.966 (Figur 3).

I Kvalsundelva gikk isen av elva andre uken av mai, og undersøkelser ble gjort 15. mai på posisjon N 70° 28.125 E 023° 55.599 (Figur 4).

Undersøkelsene ble foretatt på kjente gyteområder ved å sparke i elvegrusen med en finmasket håv nedstrøms for å fange opp eventuelle egg og yngel. Det ble gjort forsøk med elektrofiske i Eibyelva, uten suksess.

Tabell 1. Oversikt over når og hvor undersøkelsene av gytesuksess for pukkellaks i vassdragene i Vest-Finnmark ble foretatt.

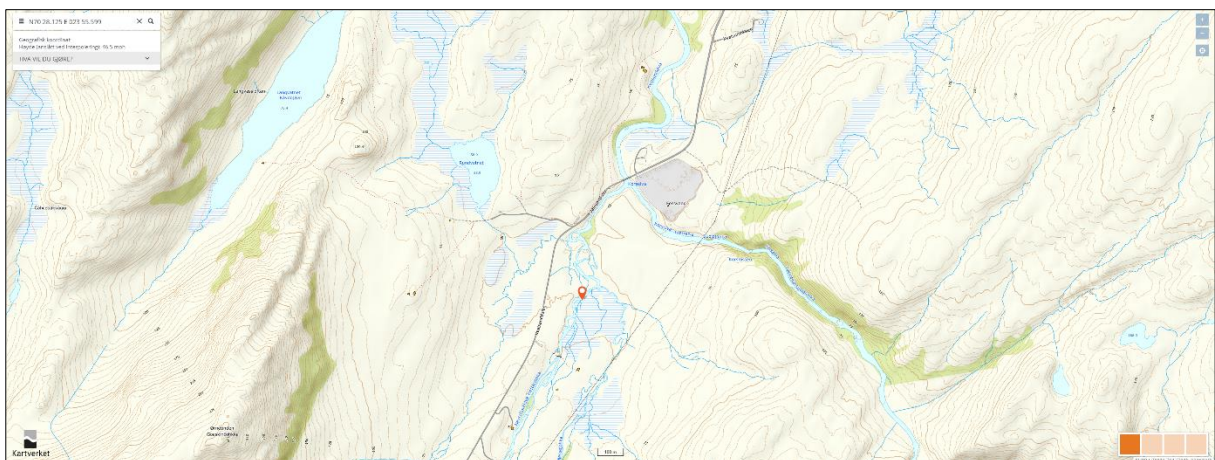
Vassdrag	Posisjon	Dato	Ismengde
Eibyelva	N 69° 53.526 E 023° 13.818	20. april 2022	Tykk kant-is, noe is på elven
Eibyelva	N 69° 53.526 E 023° 13.818	30. april 2022	Tykk kant-is, ellers isfritt
Eibyelva	N 69° 53.722 E 023° 14.835	30. april 2022	Tykk kant-is, ellers isfritt
Eibyelva	N 69° 53.526 E 023° 13.818	13. mai 2022	Litt kant-is, ellers isfritt
Repparfjordelva	N 70° 26.992 E 024° 20.966	22. april 2022	Islagt, noen åpne områder og råker i nedre del
Kvalsundelva	N 70° 28.125 E 023° 55.599	15. mai 2022	Tykk kant-is, ellers isfritt

Figur 2. Posisjon for registrering av pukkellaksyngel i Eibyelva, ca. 500 m oppstrøms fra Tangen bru
Kartgrunnlag: norgeskart.no

Figur 3. Posisjon for registrering av pukkellaks i Repparfjordelva, ca. 1,1 km oppstrøms for Repparfjordbrua.
Kartgrunnlag: norgeskart.no

Figur 4. Posisjon for registrering av pukkellaks i Kvalsundelva, ca. 700 m oppstrøms for samløpet mellom Neverfjordelva og Korselva. Kartgrunnlag: norgeskart.no

3 Resultater

Gytingen virker å ha vært vellykket i alle de tre undersøkte vassdragene, da det ble funnet yngel og smolt i forskjellige stadier, men ingen egg som ikke var utviklet. I Eibyelva økte andelen yngel som hadde brukt opp plommesekken fra 5% rett etter isgang (20. april) til 90% rett før vårflommen begynte (13. mai). I Repparfjordelva ble undersøkelsene utført rett etter isgang og tidlig i sesongen (22. april), og kun 5% av yngelen hadde brukt opp plommesekken. I Kvalsundelva ble prøvene tatt seint i sesongen (15. mai), og det ble kun fanget yngel/smolt som hadde brukt opp plommesekken. I denne elven lå yngelen grunt i grusen, og til tross for iherdig sparking ble få individer fanget. Disse hadde klar sølvfarge og slank kropp. Vi antar derfor at flertallet av ynglene i Kvalsundelva hadde vandret ut i sjøen i midten av mai.

Tabell 2. Registreringer av substrat ved gytegrøpene, estimering av hvor i substratet pukkellaksyngelen oppholdt seg, hvor mye yngel som ble registrert, og utviklingsgrad og gaffellengde hos yngelen i tre elver i Vest-Finnmark våren 2022.

Elv	Dato	Substrat	Er fisken i substratet?	Mengde	Utvikling/ andel uten plommesekk	Lengde mm
Eiby	20.4.22	Sand, grus og stein <15 cm	Ja	Mye	5 %	27,5 (25-29)
Eiby	30.4.22	Sand, grus og stein <15 cm	Ja	Mye	35 %	-
Eiby	13.5.22	Sand, grus og stein <15 cm	Ja	Mye	90 %	-
Repparfjord	22.4.22	Småstein og stein <20 cm, noe grus i bunnen	Ja	Medium	5 %	30,8 (27-33)
Kvalsund	15.5.22	Fin sand og grus med noe småstein	Noe i substrat, mesteparten gått ut	Lite (mest sannsynlig pga. utvandring)	0 %	31,8 (31-33)

Figur 5. Gytesubstrat i Repparfjordelva (til venstre) og Eibyelva (til høyre).

Figur 6. Fanget pukkellaks og isforhold i Eibyelva ved første prøvetakingsrunde (til venstre) og isforhold under feltarbeid i Repparfjordelva (til høyre).